

مشاوره نوتوانی

مؤلف:

دکتر کاظم قجاوند

انتشارات شلاک

تهران - ۱۳۹۴

سرشناسه : قجاوند، کاظم، -
 عنوان و نام پدیدآور : مشاوره نوتوانی
 مشخصات نشر : تهران : شلاک، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری : ۲۵۶ ص.
 شابک : 978-600-257-069-7
 وضعیت فهرست نویسی: فیپای مختصر
 یادداشت : فهرستنویسی کامل این اثر در نشانی:
<http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۸۷۷۹۸

انتشارات شلاک

نام کتاب ✖ مشاوره نوتوانی
 ناشر ✖ انتشارات شلاک
 مؤلف ✖ دکتر کاظم قجاوند
 چاپ اول ✖ ۱۳۹۴
 شمارگان ✖ ۱۰۰۰ جلد
 قیمت ✖ ۱۸۰۰۰ تومان
 شابک ✖ ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۷-۰۶۹-۷

جمالزاده جنوبی خ دیلمان پ ۱۴ واحد ۱

تلفن ۶۶۵۹۲۳۵۷ و ۰۹۱۲۲۲۵۱۲۶۸

pubshelak@yahoo.com www.Shelak.ir

فهرست

سخن مؤلف ----- ۱۳

فصل اول: مفاهیم و سیر تاریخی مطالعات توانبخشی ----- ۱۵

مقدمه ----- ۱۷

تعریف توان بخشی ----- ۱۸

معلولان در گذر زمان ----- ۲۱

حذف و طرد معلولان جامعه ----- ۲۱

نگهداری در نوانخانه‌ها، دور کردن آنان از معرض دید مردم ----- ۲۱

نگهداری معلولان در شبانه روزی‌ها براساس معلولیت ----- ۲۲

تشویق و حمایت معلولان در جهت زندگی در کنار خانواده و جامعه ----- ۲۲

خودشکوفایی - حمایت از آنان در جهت دستیابی به نهایت توانایی‌های خود ----- ۲۳

تاریخچه‌ی توانبخشی در جهان ----- ۲۳

تاریخچه توان بخشی در ایران ----- ۲۴

ابعاد توانبخشی ----- ۲۵

فصل دوم: اهداف مرتبط با مشاوره نوتوانی ----- ۲۷

اهداف مشاوره نوتوانی ----- ۲۹

اهداف مهم یا نتایج مطلوب مشاوره برای مراجع ----- ۲۹

- ۳۰ وظایف مشاور در کار با معلولان
- ۳۲ اهداف سازمان بهداشت جهانی در مورد ناتوانی و معلولیت
- ۳۳ اهداف اصلی در توانبخشی بر اساس فلسفه موجود در علوم توانبخشی
- ۳۳ وظایف جامع علوم توانبخشی
- ۳۴ مشاوره نوتوانی و اهداف آن
- ۳۴ مشاوره چیست؟
- ۳۷ اصول و قواعد مشاوره نوتوانی
- ۳۹ آشنایی با مفاهیم توانبخشی
- ۳۹ تعریف نقص
- ۴۰ تعریف ناتوانی
- ۴۰ تعریف معلولیت

فصل سوم: مهارت‌های مورد نیاز مشاوران در کار با معلولان ۴۳

- ۴۵ مهارت‌های ارتباطی با معلولان
- ۴۷ انواع مشاوره در کار با معلولان
- ۴۸ اصول برقراری رابطه حرفه‌ای با معلولان

فصل چهارم: طبقه‌بندی معلولان ۵۱

- ۵۳ مقدمه
- ۵۳ طبقه‌بندی معلولین
- ۵۴ طبقه‌بندی معلولین از دیدگاه توانبخشی
- ۵۵ طبقه‌بندی معلولین از دیدگاه پزشکی
- ۵۶ علت‌شناسی معلولیت‌ها

فصل پنجم: اشتغال معلولان و مشاوره توان بخشی حرفه‌ای ۵۷

- ۵۹ مقدمه
- ۶۲ توانبخشی حرفه‌ای
- ۶۳ اشتغال و کارایی

۶۳	تعریف توان بخشی حرفه‌ای
۶۳	مراحل توانبخشی حرفه‌ای
۶۵	آموزش حرفه‌ای و نحوه ارائه خدمات آموزش فنی و حرفه‌ای و نقش آن ایجاد اشتغال معلولین
۶۷	منابع اعتباری اشتغال و شیوه‌های ایجاد اشتغال جهت معلولین
۶۷	ایجاد اشتغال از طریق تعاونی:
۶۸	پرداخت بیمه سهم کارفرما:
۶۸	منابع داخلی
۶۸	اهداف اختصاصی اشتغال معلولین
۶۹	مراحل دریافت تسهیلات اشتغال توسط معلولین
۶۹	مشکلات و موانع موجود در امر اشتغال معلولین
۷۰	پیشنهادهای جهت بهبود روند اشتغال معلولین

فصل ششم: مشاوره توانایی ۱- متادون

۷۳	اعتیاد به مثابه یک بیماری
۷۳	نشانه شناسی اعتیاد
۷۹	ویژگی‌های بیماری اعتیاد
۸۲	علائم اعتیاد
۸۷	آشنایی با انواع مواد مخدر
۸۸	۱- هروئین
۹۰	۲- تریاک
۹۲	۳- مرفین و کدئین
۹۴	۴- متادون
۹۷	۵- کراک کوکائین
۱۰۱	۶- الکل
۱۰۵	۷- آمفتامین‌ها
۱۰۷	۸- حبشیش
۱۱۰	۹- آرام‌بخش‌ها
۱۱۴	۱۰- نیکوتین

- ۱۱- سایر مواد اعتیاد آور ۱۲۰
- تست اعتیاد ۱۲۵
- اثرات اعتیاد بر خانواده ۱۲۷
- مقررات خانواده ۱۲۷
- تأثیر بر احساسات ۱۳۰
- سایر تأثیرات مخرب ۱۳۳
- اثرات اعتیاد بر کودکان ۱۳۴
- ساختار ناسالم خانواده ۱۳۵
- کمبود ارتباطات اثربخش ۱۳۷
- تأثیر آسیب‌ها بر کودکان ۱۳۸
- ویژگی‌های فرزندان والدین معتاد ۱۴۰
- دوران بزرگسالی کودکان اعتیاد ۱۴۴
- خطرات تزریق مواد مخدر ۱۴۵
- اوردوز ۱۴۹
- عدم وابستگی عاطفی ۱۵۵
- اصول مشاوره نوتوانی با افراد دچار سوء مصرف مواد: ۱۷۴
- طرز ارتباط ناموثر ۱۷۵
- ابزارهای ارتباط موثر ۱۸۰
- مبانی اولیه ارتباط با معتاد ۱۹۰

فصل هفتم: مشاوره نوتوانی با والدین کودکان کم توان ذهنی ۱۹۱

- مقدمه ۱۹۳
- جایگاه آموزش و پرورش استثنایی ۱۹۳
- طبقه بندی کودکان و نوجوانان استثنایی ۱۹۴
- کم توانی ذهنی ۱۹۴
- علل کم توانی ذهنی ۱۹۵
- خستگی های جسمی و روانی ۲۰۰
- عقب ماندگی بعلت عوامل محیطی، اجتماعی و فرهنگی ۲۰۱

۲۰۱	عوامل قطعی موثر در رشد هوش
۲۰۲	طبقه بندی عقب ماندگان ذهنی
۲۰۲	گروه کودکان و دانش آموزان دیرآموز
۲۰۲	گروه دانش آموزان عقب مانده ذهنی آموزش پذیر
۲۰۴	گروه کودکان عقب مانده ذهنی تربیت پذیر

فصل هشتم: مشاوره با ناشنوایان ۲۰۷

۲۰۹	مقدمه
۲۰۹	دیدگاه‌های مطرح در خصوص ناشنوایی
۲۱۲	میزان شیوع ناشنوایی
۲۱۲	تعریف ناشنوایی
۲۱۳	میزان شنوایی
۲۱۴	مشکلات ناشنوایی
۲۱۵	آموزش و پرورش ناشنوایان
۲۱۶	پیشگیری از ناشنوایی
۲۱۶	مشاوره نوتوانی برای افراد ناشنوا
۲۱۸	ارزش‌های اصلی مشاوره با ناشنوایان
۲۲۰	کارآیی مشاوره با ناشنوایان
۲۲۳	حمایت عاطفی والدین
۲۲۳	مشاوره با والدین
۲۲۴	مرزها و حدود مشاوره شنوایی شناسی
۲۲۵	اصول اساسی در مشاوره با ناشنوایان

فصل نهم: مشاوره با نابینایان ۲۲۷

۲۲۹	مقدمه
۲۳۰	تعریف و طبقه بندی
۲۳۲	درجه شیوع
۲۳۲	علت شناسی نابینایی

- ۲۳۵ ----- تاریخچه آموزش نابینایی
- ۲۳۵ ----- مختصری از فعالیتهای آموزشهای نابینایان در ایران
- ۲۳۷ ----- تواناییهای ادراکی
- ۲۳۸ ----- تجربه لمسی در برابر بینایی
- ۲۴۰ ----- اهمیت سن در شروع ضایعه و شدت آن برای رشد ادراکی
- ۲۴۱ ----- ملاحظات آموزشی
- ۲۴۲ ----- بریل
- ۲۴۴ ----- استفاده از باقیمانده بینایی
- ۲۴۵ ----- تقویت مهارت‌های شنوایی
- ۲۴۷ ----- آموزش حرکت و جهت یابی
- ۲۴۸ ----- انتشارات کتب با خطوط درشت
- ۲۴۹ ----- سگ راهنما
- ۲۴۹ ----- عصای هوور
- ۲۵۰ ----- وسایل الکترونیک
- ۲۵۳ ----- وسایل کودک آموزشی برای نابینایان

سخن مؤلف

حمایت روانی و عاطفی در گروه معلولان حساسیت ویژه‌ای دارد که نیازمند فرهنگ سازی و دخالت مشاوران و مددکاران اجتماعی است. افراد معلول بیش از افراد عادی نیازمند حمایت نهادهای اجتماعی از جمله خانواده هستند، با این وجود عدم آگاهی خانواده معلولان و خلاهای فرهنگی در جامعه موجب می‌شود آنها حمایت لازم را دریافت نکنند. مشاوره توانبخشی یا مشاوره نوتوانی، رشته‌ای نوپا و البته جذاب است. محورهای اصلی این رشته پرترفدار معتادان، سالمندان و به ویژه معلولین می‌باشند و همان طور که از محورهای این رشته استنباط می‌شود مشاوره توانبخشی یک ضرورت اساسی برای جامعه محسوب می‌شود و باید بیش‌تر به آن توجه داشت. توانبخشی در علوم بهداشتی فرآیندی است که در آن به فرد توانخواه کمک می‌شود تا توانایی از دست رفته خود، پس از یک واقعه، بیماری یا آسیب را که منجر به محدودیت عملکرد وی شده است، مجدداً به دست آورد. توانبخشی حوزه علمی بسیار وسیعی در مجموعه خدمات بهداشتی درمانی محسوب می‌شود و به افراد کمک می‌کند تا پس از ابتلا به مشکلاتی نظیر سکته، ضایعات نخاعی، جراحی‌های ارتوپدی، ضربه مغزی، سوختگی، کم شنوایی، مشکلات تعادل و غیره تا حد امکان بر مشکل خود غلبه نموده و استقلال عملکرد قبلی را باز یابد و فرآیند توانبخشی باید فرآیندی منسجم، مستمر و پویا باشد چون وقتی سخن از قادر سازی خود معلول به میان آید نه تنها نظام خانواده و آموزش و پرورش بلکه سازمان‌های حمایتی، طراحان معماری شهری، رسانه‌های ارتباط جمعی، صاحبان مشاغل و نظام آموزش عالی هر کدام به نوعی می‌کوشند تا زیر ساخت‌های توانبخشی بر اساس ارکان زندگی اجتماعی شکل یابد و در نهایت این فرآیند

توانمند سازی بر پایه عناصر موجود در ساختار جامعه امروز محقق گردد. مشاوره توانبخشی حرفه‌ای است کلی نگر که مشاور به افراد با ناتوانی‌های رشدی، شناختی، روانی، احساسی، فیزیکی مشاوره می‌دهد تا فرد به حداکثر سطح خود از استقلال، یکپارچگی و مشارکت در جامعه برسند و دنیای کار را مطابق با رسیدن هر فرد به اهداف شخصی آرمان‌های حرفه‌ای و ادراک از کیفیت زندگی هماهنگ می‌کند. یک مشاوره توانبخشی حرفه‌ای با استفاده از روش‌های مراجع محور برای آماده سازی افراد معلول در رسیدن به عملکرد بهینه، از جمله عملکرد روانی، اجتماعی و حرفه‌ای در زمینه اهداف شخصی خود، توانایی‌ها و ادراک از کیفیت زندگی فعالیت می‌کند.

مشاور توانبخشی شامل از بین بردن موانع نگرشی و زیست محیطی از طریق استفاده از فن آوری مشاوره، حمایت و پشتیبانی است. مشاوران توانبخشی بیش‌تر با افرادی که دچار ناتوانی هستند کار می‌کنند که ممکن است شامل مواردی همچون معلولیت رشدی، معلولیت روانی، ناتوانی جسمی، سوء مصرف مواد و یا وابستگی می‌باشد.

مشاوران توانبخشی تنها مشاوران حرفه‌ای هستند که به منظور خدمت کردن به افراد ناتوان آموزش دیده‌اند. مشاوره توانبخشی از بدو، خدمات خصوصی تأمین می‌کرد ولی از زمان جنگ جهانی دوم به بعد توسعه مشاوره توان بخشی و راه یافتن آن به موسسات عمومی، فرصت‌های فراوانی را برای مسوولین به همراه آورده است تا بتوانند از کمک مشاوره‌ای ویژه برای غلبه بر معلولیت‌های خود برخوردار شوند. چون در ابتدا توجه مشاوران توانبخشی بر روی معلولین بزرگسال بود اما امروزه نیاز به خدمات مشاوره توان بخشی برای افراد معلول در تمام گروه سنی گسترش یافته است. هدف این کتاب ارتقای سطح آگاهی و دانش مشاوران، روان شناسان، مددکاران اجتماعی و کارشناسان توان بخشی در زمینه اصول و فنون مشاوره به معلولان می‌باشد. امید است که مطالب این کتاب بتواند به این مهم دست یابد.